

Rekordbevilgning til overvåkning

Den nye ettertningslova trer i kraft 1. januar neste år, og i regjeringas forslag til statsbudsjett gis etterretningstjenesten 2,3 milliarder. Det er ei økning på 140 millioner kroner fra i år, og ei tredobling i løpet av de siste 15 åra. Altså ser vi nå ei rekordbevilgning til spionasje og overvåking.

Den nye lova åpner for masseinnhenting og lagring av metadata som krysser landegrensene. Opplysningene kan lagres i 18 måneder og gir e-tjenesten informasjon både om folks kommunikasjon og deres bevegelser. Grensekryssende datatrafikk er ikke beskytta av Personvernforordninga (GDPR), så vanlige rettigheter om innsyn, varsling, sletting osv. gjelder ikke for denne.

Lova forbyr i utgangspunktet overvåkning av norske innbyggere, men ettersom mye av kommunikasjonen mellom innbyggerne i Norge går via skyplattformer i utlandet vil e-tjenesten også kunne samle inn disse opplysningene.

Den økte bevilgninga skal gå til å videreutvikle e-tjenesten, også i henhold til den nye e-lova, og skal brukes på nytt utstyr, til flere ansatte og til opplæring innen *tilrettelagt innhenting*. Med tilrettelagt innhenting menes innhenting av grenseoverskridende elektronisk informasjon til bruk i etterretning. Alle tilbydere av elektroniske eller internettbaserte kommunikasjonsnett og -tjenester som er tilgjengelige for allmennheten, som Messenger og Zoom, kan få en tilretteleggingsplikt for e-tjenesten. De kan blant anna bli pålagt å gjøre data tilgjengelig ved "speiling", noe som vil si at både metadata (informasjon om kommunikasjonen, altså hvem, hvordan, når, hvor) og innholdsdata (sjølve innholdet) blir tilgjengelig for e-tjenesten. Og de må la e-tjenesten

installere utstyr og også gi tilgang til kryptert kommunikasjon. Og tilbyderne blir ilagt taushetsplikt om dette.

Datatilsynet var imot lovforslaget fordi det er i strid med menneskerettslige forpliktelser og med grunnlovsparagrafen om rett til privatliv, og at det blei gitt alt for kort tid til behandling av saken. De mener lova vil føre til ei nedkjøling av den offentlige samtalen når staten kan overvåke hva vi sier, hva vi bruker tida på og hvem vi kommuniserer med.

Dette kan helt klart ha en kneblende effekt på folk, men mer bekymringsverdig er det kanskje at de fleste ikke vet om overvåkingen og blottlegger alle detaljer av livet for store selskaper og for etterretningstjenesten. Bevilgningene vil føre til mer kartlegging og represjon, og det er viktig å være klar over risikoen ved å bruke alle former for elektronisk kommunikasjon. Sjølv om ikke det en kommuniserer i seg sjølv er hemmelig, og sjølv om det i de fleste tilfeller "bare" vil være metadata som innhentes, så er dette nyttig informasjon når staten kartlegger aktivister, og det er all grunn til å ta det på alvor. Både for sin egen del og de en kommuniserer med.

Lagring og bearbeidelse av metadata og detaljer om livet til folk, gir en form for innsikt i mennesker og deres psyke. Denne kan brukes til å presse folk, til å forstå hvordan folk opptrer, for å forutsi handlinger eller skreddersy propaganda og psykologisk krigføring mot enkeltpersoner og grupper. Forøvrig peker investeringene i etterretningstjenesten i retning mer reaksjon og mer militarisering av samfunnet. Den nye lova og de nye bevilgningene betyr enda mer undergraving av borgerlig-demokratiske rettigheter.

Kilder:

NRK: [E-tjenesten styrkes med milliarder – får mer penger enn noensinne](#)

NRK: [Datatilsynet mener forslag til ny etterretningslov bryter](#)

med Grunnloven

Forsvarets forum: 140 millioner ekstra til etterretning

DLA Piper: Regler om tilrettelagt innhenting i ny lov om Etterretningstjenesten – hva er betydningen for personvernet?